

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHEMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

april 1989
11e jaargang, no. 41

BESTUUR:

Voorzitter

R. W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS 's-Gravenhage	070	- 68 35 66
--------------	------------------	-----------------------	-----	------------

Secretaris

H. F. L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE 's-Gravenhage	070	- 64 25 36
------------------	-----------------	-----------------------	-----	------------

2e Secretaris

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57	2597 XD 's-Gravenhage	070	- 24 04 47
--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----	------------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010	- 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----	-------------

Voorzitter Sociale Commissie

S. G. Timmers Verhoeven	Blvd. Evertsen 58	4382 AE Vlissingen	01184	- 1 03 55
----------------------------	-------------------	--------------------	-------	-----------

R. A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646	- 1 34 15
----------------	---------------	---------------------	-------	-----------

Evenementencommissie

J. A. Bakker	Zeekant 92 G	2586 JB 's-Gravenhage	070	- 54 02 45
--------------	--------------	-----------------------	-----	------------

J. de Mos	Pr.J. Lelsstraat 36	3151 SJ H. v. Holland	01747	- 21 83
-----------	---------------------	-----------------------	-------	---------

ADRESSENBESTAND

Voor adreswijzigingen of correcties

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57	2597 XD 's-Gravenhage	070	- 24 04 47
--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----	------------

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010	- 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----	-------------

St. Gen. E.
Giro : 359500
Bank : 54 55 46 826
ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in juli 1989.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 juni 1989.

H. P. LINTHORST HOMAN

29 mei 1905 - 3 februari 1989

Ere-voorzitter van ons Genootschap.

Na een lang ziekbed, met zijn spreekwoordelijke energie tot het laatst vechtende tegen het onvermijdelijke, overleed op 3 februari jl. in zijn huis te Wapenveld, onze alom gewaardeerde Ere-voorzitter, Harry Linthorst Homan. Dit droeve bericht bereikte het bestuur nog diezelfde dag. Het was moeilijk te beseffen dat wij Harry niet meer terug zouden zien.

Zijn gehele na-oorlogse leven was vervuld van het wel en wee van "zijn" vrienden Engelandvaarders. Het Genootschap ontstond in zijn gedachten en handelen, al reeds vele tientallen jaren vóór hij met Winnie Arendsen de Wolff en Joop ten Broek de Stichting Genootschap Engelandvaarders in 1969 juridisch vorm gaf.

De vele gedenkwaardige reünies daarvóór waren het resultaat van zijn initiatieven. Ter gelegenheid van zijn 80e verjaardag in 1985 besteedde de SCHAKEL van juli van dat jaar uitvoerige aandacht aan zijn levensloop. De redactie wil nu niet in herhalingen vervallen*.

Op woensdag 8 februari namen vele honderden familieleden en vrienden, waaronder vele Engelandvaarders en bestuursleden van het Genootschap, afscheid van Harry. Tijdens een Dienst die werd gehouden in een van de zalen behorende tot het landgoed "Overcinge" te Havelte, - het geboortehuis van de familie Linthorst Homan, en nu in gebruik als Volksuniversiteit in de provincie Drenthe -, speelden de kinderen en kleinkinderen van Harry een actieve rol. De afscheidsdienst werd onder meer bijgewoond door een vertegenwoordiger van het Koninklijk Huis en de huidige Commissaris der Koningin in Friesland, de heer H. Wiegel.

Tussen de vele bloemen prijken kransen van H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Claus alsmede van H.K.H. Prinses Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard.

Er waren slechts twee sprekers naast een zoon van Harry en de predikant die de dienst leidde. Bij afwezigheid van onze voorzitter Hemmes, sprak onze penningmeester Beukers namens de Engelandvaarders, waarna namens de provincie Friesland de heer Wiegel het woord voerde. Omdat ook de familie nadien bij herhaling blij gaf van grote waardering voor de vertolking van de gevoelens door penningmeester Beukers, vonden wij het passend om diens toespraak hieronder in extenso op te nemen. Deze gevoelens namens de Engelandvaarders, geven het beste weer, wat anders in dit "in memoriam" alleen maar herhaald zou kunnen worden.

Vandaag nemen ook wij afscheid van onze zeer gewaardeerde vriend, Harry Linthorst Homan, Ere-voorzitter van het Genootschap Engelandvaarders, of beter gezegd: zijn Genootschap Engelandvaarders. Een Genootschap dat tot doel heeft het contact te bevorderen en te bewaren tussen diegenen die in de jaren 1940-1945 uit de door de vijand bezette gebieden wisten te ontkomen naar het in hevige strijd verwikkelde, maar nog in vrijheid levende Engeland. Dáár boden deze Engelandvaarders hun diensten aan voor de bevrijding van het vaderland. Harry was vanaf de oprichtingsdatum van de Stichting, 29 september 1969 de voorzitter en de stuwende kracht van het Genootschap. Alreeds vanaf 1946 ijverde hij om in reünies zoveel mogelijk Engelandvaarders bijeen te brengen, niet alléén om contacten te bevorderen en te verstevigen maar óók om wel en wee te delen met hen, wier terugkeer in de burgermaatschappij niet altijd soepel verliep.

In de Stichting zette hij zijn werk voort tot 1979, het jaar waarin hij aftrad en tot Ere-Voorzitter werd benoemd. Dit, in naam, ere-baantje, weerhiel hem er niet van zijn belangstelling en zijn activiteiten te continueren. Het Genootschap en Harry waren één. Het Genootschap zónder Harry of Harry zónder Genootschap waren ondenkbaar. In de media hebben anderen de vele facetten van zijn boeiende loopbaan belicht.

Namens onze huidige voorzitter, Rudi Hemmes, - die in het verre buitenland vertoeft - en namens alle vrienden Engelandvaarders, wil ik tijdens dit afscheid even stilstaan bij dat deel van zijn leven dat de aanleiding is geweest voor het bestaan van ons Genootschap, de periode 1940-1945.

Na de Meidagen van 1940 werd hij als Reserve-Kapitein bij de Rijdende Artillerie gedomobiliseerd, maar hij legde zich daarna niet neer bij de maatregelen van de bezetters. Al snel sloot hij zich aan bij het toen nog prille verzet.

Zijn houding in de oorlogsjaren mag een voorbeeld genoemd worden voor het nageslacht, voor zijn nakomelingen.

Daarom wil ik van deze plaats, - over hoofden van de vele aanwezigen hier - mij richten tot de jongsten onder ons, zijn kleinkinderen. Jullie hebben grootvader Harry slechts gekend als een vitale grijsaard, die wel eens lastig kon zijn en moeilijk te begrijpen. Vandaag wil ik benadrukken dat grootvader Harry, juist in die oorlogstijd, een voorbeeld genoemd mag worden voor onze huidige jeugd.

Een voorbeeld van persoonlijke moed, trouw aan Koningin en Vaderland en bereid zijn leven in te zetten voor die idealen.

De nazi-overweldiger was nog maar nauwelijks begonnen vrijheid en mensenrechten te onderdrukken of grootvader Harry sloot zich aan bij het nog jonge verzet, afbreuk doende aan de vijand, wáár dat mogelijk was.

Weinig details hierover zijn bekend. Over zijn eerste oorlogsjaren was hij bepaaldelijk niet spraakzaam. Ook niet tegenover ons.

Een voorval heeft hij zich wel eens laten ontvallen: Vanuit Eindhoven, waar hij werkzaam was, zag hij kans om aan de Britse Luchtmacht berichten door te geven, die er toe leidden dat de Royal Air Force Mosquitoes, - jachtbommenwerpers - in december 1942, enige voor de bezetter uiterst belangrijke gebouwen van de Philipsfabrieken, konden uitschakelen, en dat met een minimum aan slachtoffers.

Het doorgeven van berichten aan de Geallieerden was niet van grote gevaren ontbloot. Dat bleek uit de pogingen van de Sicherheitspolizei om hem in januari 1943 te arresteren. Hij wist daaraan te ontkomen.

Hij moest al onderduikend gaan zwerven, maar hij piekerde er niet over om zijn verzetsactiviteiten te stoppen. Met opdrachten van verzetsorganisaties verliet hij op 22 september 1943 bij Baarle-Nassau ons land om langs allerlei sluipwegen, via Brussel, Parijs, Toulouse en over de Pyreneeën, naar Spanje te gaan. Op deze reis kwam zijn grondige kennis van de Franse taal hem uitstekend van pas. Vijf dagen bracht hij door

in de gevangenis van de Noord Spaanse stad Lerida. Daarna wist hij via Madrid en Gibraltar op 16 december 1943 het vrije Engeland te bereiken.

Het klinkt allemaal zo eenvoudig. Maar zo'n reis in die tijd, onder die omstandigheden was helemaal niet eenvoudig en vol gevaren. Vele mede-Engelandvaarders hebben hun soortgelijke reizen op schrift gesteld en hun boeken zullen ongetwijfeld op de boekenplanken in Wapenveld te vinden zijn.

Door zijn vele sportieve activiteiten, vóór de oorlog, was grootvader Harry in staat om alle zware fysieke inspanningen, nodig voor zulk een expeditie te volbrengen en niet te vergeten, - daaraan toegevoegd - een onverwoestbare geestkracht die hem in staat stelde vele teleurstellingen en tegenslagen te overwinnen. Deze in de oorlogsjaren ontwikkelde eigenschappen hebben er in niet geringe mate toe bijgedragen dat zijn loopbaan de wending heeft genomen, waarover dezer dagen zoveel is gezegd en geschreven.

De kleinkinderen van Harry mogen terecht trots zijn op hun grootvader, wiens moed, trouw en idealisme in de oorlogsjaren even zoveel leerscholen waren voor zijn verdere leven. Daardoor ook heeft hij het - ondanks zijn handicap - zó lang volgehouden. Hij gaf de moed niet op vóór zijn idealen, maar ook tégen zijn onvermijdelijke dood tot het laatst toe, te vechten.

Ik hoop dat jullie door deze korte schets, wellicht iets anders aan zullen kijken tegen de figuur van jullie zéér verdienstelijke en alom in den lande gewaardeerde grootvader. Misschien deden jullie dat al; misschien vertelde ik niets nieuws. Maar de nadruk die ik vandaag op zijn voorbeeld wilde leggen, onderstreept het belang - óók voor jullie - van dit herdenken hier op Overcinge.

Wij Engelandvaarders zijn hem in ieder geval geweldig dankbaar voor zijn initiatieven, erkentelijk dat hij tot op zeer hoge leeftijd pal stond voor het behoud van de onderlinge band met zijn vele vrienden verenigd in ons Genootschap. Dankbaar zijn wij ook voor de leiding die hij jarenlang aan deze groep heeft gegeven, maar vooral voor de intense en oprechte vriendschap die wij altijd van hem mochten ondervinden.

Wij zullen hem zéér missen.

Wij wensen Renee, de kinderen en de kleinkinderen, in deze donkere dagen, alle kracht toe die nodig is om het grote verlies gezamenlijk te dragen.

In de herinnering van de Engelandvaarders zal Harry blijven voortleven.

Hij ruste in Vrede.

Na de plichtigheid vond in de familiekring de bijzetting in het familiegraf, aan de voet van het kerkje van Havelte plaats.

Mees Borel Rinkes.

**Een fotocopie daarvan kan op verzoek verstrekt worden.*

Daarover zijn vele discussies geweest in de afgelopen jaren. In de SCHAKEL van juli en oktober 1988 hebben ook wij daaraan aandacht besteed.

Ook Pierre Huyskens, een veelgelezen columnist bij het ALGEMEEN DAGBLAD heeft het onderwerp al eens eerder aangesneden.

Op 6 december 1988 schreef deze columnist er "nog even dit" over.

De hiernavolgende tekst namen wij, met toestemming, over uit STAVAST, een maandblad uitgegeven door de O.S.L.-Stichtingen voor Vrijheid en Veiligheid. De foto werd ons ter beschikking gesteld door de Dienst Luchtmachtvoorlichting van het Ministerie van Defensie.

Der Lippe

HENRICH Himmler, zijn naam zij gevloekt, heeft tijdens de bezettingsjaren ooit een kortstondig bezoek aan Den Haag gebracht. Hij liet zich bij die gelegenheid een gearresteerde verzetsman, Pim Boelaerts, voorgeleiden en vroeg hem wat hij dacht van „der Lippe“.

Daarmee bedoelde Himmler prins Bernhard.

Toen Boelaerts van zijn waardering voor de prins geen geheim maakte, moet Himmler woedend hebben tegengevoerd: „Der Lippe heeft tweemaal zijn vaderland verraden, eenmaal door een prinses van Oranje te trouwen en ten tweede male door als geboren Duitser zich in Engeland aan het hoofd te stellen

van een uitgeweken krijgsmacht, die tegen Duitsland vecht.“

Binnenkort, op 15 december, draagt de stichting „Verjaardag prins Bernhard“ een bronzen beeld over aan de 75-jarige Koninklijke Nederlandse Luchtmacht — een beeld dat de prins vereeuwigd als commandore in het uniform van de RAF.

De luchtmacht is ermee en zijn nopjes en zal ervoor zorgen dat het onder het oog van de schildwacht ongeschonden blijft staan, waar het in Den Haag wordt onthuld.

Al eens eerder heeft Bernhard laten weten dat hij in uniform begraven wenst te worden. Hij doelde daarmee op een *Nederlands* uniform en

op het feit dat hij inderdaad tegen nazi-Duitsland veel heeft geriskeerd, omwille van Nederland.

Nederland schijnt het hem te misgunnen dat hij als geuniformeerd Generaal van Oranje in ere wordt gehouden, als „der Lippe“ die het inderdaad tegen Hitler en Himmler durfde opnemen.

Toch goed, dat hij daar straks in ieder geval staat als oorlogsvlieger, in het uniform van de RAF.

PIERRE HUYSKENS

waardering, die velen voor hem gevoelen. Het initiatief werd gesteund door oud-verzetsmensen, oud-strijders en door een groot deel van de Nederlandse bevolking. Het bestuur besloot dit jaar, mede ter gelegenheid van het 75-jarige bestaan van de Koninklijke Luchtmacht, tot een op zichzelf hoogst uitzonderlijk geschenk, ditmaal niet aan de Prins zelf, maar de Prins zelf in brons als cadeau aan de jarige KLu. Dit besluit had veel voeten in de aarde, temeer omdat het slechts in zeer uitzonderlijke gevallen voorkomt, dat tijdens het leven van de betreffende persoon een standbeeld wordt opgericht.

Het beeld toont Prins Bernhard in het battledress-uniform van Air Commodore van de Royal Air Force. De relatie tussen Prins Bernhard, RAF en de Koninklijke Luchtmacht gaat terug naar de oorlogsjaren, toen dank zij de onvermoeibare inzet van de Prins de Koninklijke Nederlandse Luchtmacht werd heropgericht met het 322 Dutch Spitfire Squadron.

Tijdens de onthulling van het beeld door H.K.H. Prinses Juliana op 15 december 1988 voor het hoofdkwartier van de Luchtmachtstaf aan de Binckhorstlaan te 's-Gravenhage toonde de Bevelhebber van de Luchtmacht, Lt. Gen. De Jong, zich dan ook buitengewoon verheugd. In zijn korte toespraak zei hij o.a., dat het hier een beeld betreft van de „vader van onze na-oorlogse luchtmacht“, dat alle leden van de KLu er dagelijks aan zal herinneren, wat de betekenis van de Prins voor de Luchtmacht is geweest. Generaal De Jong noemde Prins Bernhard als waarschijnlijk de meest veelzijdige vlieger, die de luchtmacht ooit heeft gekend.

Het bestuur van de Stichting verdient een compliment voor de keuze van het fraaie geschenk 1988.

Twaalf jaar geleden werd de Stichting Verjaardag Prins Bernhard opgericht met als doel ieder jaar met zijn verjaardag een geschenk aan te bieden als blijk van de grote

7

De eerstvolgende jaarlijkse reünie zal plaats vinden op **vrijdag 29 september 1989**. Wij zullen dan te gast zijn op het **hoofdkwartier van de Koninklijke Luchtmacht** aan de **Binckhorstlaan in Den Haag**.

Nadere mededelingen over programma en "aanvliegroutes", alsmede het acceptgiro-biljet voor de aanmelding, volgen in het juli-nummer van de SCHAKEL.

Noteer een en ander reeds **nu** in uw agenda.

De Evenementencommissie

ENGELANDVAARDERS GOLFDAG

Dit jaar wordt er wederom een Golfdag georganiseerd en wel op de fraaie 18 holes par 72 baan van de **golfclub Almeerderhout** en wel op **maandag 29 mei 1989**.

Ook non-handicappers zijn welkom, maar bezit van het NGF-Golfvaardigheidsbewijs is vereist. Er wordt een 2-bal Stableford, max. handicap 30, gespeeld.

De deelnemers worden om **11.00 uur** verwacht.

Na afloop prijsuitreiking en rijsttafel.

Na opgave voor deelname, met vermelding van handicap (voor zover niet reeds gedaan) door middel van een briefje of een telefoontje, wordt u de aanrij-route van de Golfclub Almeerderhout opgezonden alsmede desgewenst brochures voor overnachtingsmogelijkheden in de nabijheid van de golfclub, nl. Golden Tulip Hotel Jan Tabak of Motel de Witte Bergen (Van der Valk).

Kees Bottema
Reviuslaan 34
2343 JR Oegstgeest
tel. 071-15 52 95

Bill Susan
Plecht 12
1276 HG Huizen
tel. 02152-54696

REGIO NOORD

In de SCHAKEL van december jl. werd er reeds melding van gemaakt.

Onze eerstvolgende **regionale bijeenkomst** zal plaats vinden op **woensdag 24 mei 1989**, en wel in **café-restaurant "De Horst", Rijksweg 127 te Haren (Gr.)**.

We starten evenals voorgaande keren om ca. 10.30 uur en hopen om uiterlijk 16.00 uur weer huiswaarts te keren.

Zoals bekend werd deze (half-jaarlijkse) samenkomst enkele jaren geleden opgezet

om Engelandvaarders uit de drie noordelijke provinciën een gelegenheid te bieden buiten de jaarlijkse landelijke reünie van ons Genootschap op een meer nabij gelegen plaats en in een kleinere kring elkaar te kunnen ontmoeten. Dat zou dan voor hen, die een *vroeg op en laat thuis dagreis (of meerdaagse reis)* zouden moeten ondernemen, een gelegenheid kunnen bieden om zo'n onderneming eens wat klein-schaliger te starten. Uit ervaring bij herhaling zou men eventueel kunnen besluiten ook eens de landelijke reünie te gaan bezoeken. Was destijds in de oorlogstijd een engelandvaart voor onze genootschappers mogelijk een onderneming waar men tevoren weinig kop-zorgen over maakte, vandaag-de-dag zijn we allen 45 jaren ouder geworden en is onze conditie uiteraard niet (geheel) meer zoals toen

In ieder geval was het de bedoeling om bestaande contacten te vernieuwen en te vernauwen en al naar gelang de behoefte op grond van bestaande gemeenschappelijke en afzonderlijke ervaringen uit die -voor ons allen niet onbelangrijke- levensperiode alsnog vrijblijvend te komen tot een uitwisseling van die ervaringen. Wel, de reeks bijeenkomsten heeft ons geleerd dat al deze mogelijkheden min of meer zijn beproefd met dito succes. Niettemin zijn er daarnaast nog wensen gebleven en nieuwe bijgekomen. Dat is bijv. de wens om "regionalisten", die slechts één maal of nog niet de moed of de gelegenheid hebben kunnen vinden voor een bezoek, wat vaker in ons (de vaste kern) midden te mogen begroeten. Heeft men behoefte zijn levensgenoot mee te nemen dan staat ieder dat geheel vrij. Uiteraard zijn genootschappers uit andere regio's (en landen) eveneens van harte welkom. De ervaring heeft geleerd, dat onder deze categorie zich veelal Zwedengangers bevinden. De wens is echter ook geuit deze noordelijk regio-bijeenkomsten "breed-uit" te houden en niet te gaan toespitsen op genoemde route-gangers. In dit verband zijn er na de geslaagde (eerste) reünie van Zwedengangers in september 1987 niet alleen hier maar ook "daar" al eens stemmen opgegaan om op afzienbare termijn wederom iets dergelijks te organiseren. Zij die daartoe behoefte gevoelen zou ik willen vragen: wees niet té bescheiden en laat U eens iets (gaarne schriftelijk!) horen van uw ideeën betreffende tijd, plaats, programma etc. voor zo'n reünie. Als contactman voor de regio noord ben ik wederom bereid te fungeren als centraal post-adres.

Tenslotte nog een woord tot degenen, die uit het vorenstaande mochten concluderen dat er mogelijk reeds op 24 mei a.s. een (voorbereidende) Zwedengangers-reünie mocht worden gehouden; daarvan is dus in het geheel geen sprake. Als een dergelijke tweede reünie "in zicht" komt zult U als belangstellende dat tijdig via de SCHAKEL vernemen, terwijl er vervolgens voldoende tijd over zal blijven om U daarvoor op te geven.

Coen Kleiverda
Theo Thijssenstraat 1,
9301 HV Roden

Van onze trouwe en productieve correspondent in het "noordn" des lands ontvingen wij de hiernavolgende bijdrage.

In de rubriek Regio Noord werd reeds een opmerking gemaakt over de mogelijkheid om te zijner tijd nog eens een tweede reünie te organiseren voor deze categorie Engelandvaarders. Ook als U geen mogelijkheid ziet of plannen hebt zelf iets mede te organiseren maar slechts belangstelling hebt om er eventueel aan deel te nemen, dan is uw bijdrage ook van harte welkom.

Naar aanleiding van de in het vorige nummer van de SCHAKEL geplaatste oproep met foto om informatie over de in juli 1941 in Bombay vereeuwigde, vanuit Zweden afgereisde groep Engelandvaarders, ontving ik slechts één maar niettemin zeer waardevolle reactie van ons lid J.B. Ubbink te Vlissingen.

Van de volgende personen herkende hij: (1) H. Klapwijk te Somerset West, Zuid-Afrika, (8) J. B. J. Wansink te Calgary, Alberta, Canada, (9) B. H. Meijer te Sassenheim, (10) J. C. Moriën te Trigg, West-Australië, op wiens verzoek ik de oproep plaatste. Allen zijn eveneens lid van ons Genootschap en hun nadere adressen zijn in het adressenbestand opgenomen.

De heer Ubbink (nr.18) herkende eveneens ook nr.13 Nico van Heuven en nr.17 van Doeselaar, die voor zover hij had vernomen inmiddels resp. in de U.S.A. en Canada zouden zijn overleden. Bij deze alsnog een woord van dank aan de heer Ubbink voor zijn informatie en daarmee zijn bijdrage aan onze "geschied-fotografie".

Tenslotte nog een "pro memorie" aan enkele Zwedengangers die plannen hadden om nog een bijdrage te leveren voor de geschied-schrijving. Die betreffen 2 groepen Zwedengangers over hun ervaringen tijdens hun tussenstop in genoemd land op doorreis naar Engeland tijdens de tweede wereldoorlog. Eén artikel zou naar ik meen worden gewijd aan de grote groep woud-/ houthakkers die letterlijk en figuurlijk door "het gezag" de zweedse bossen in werden gestuurd in afwachting van een oproep (als ze tenminste niet helemaal waren verdwaald om die roep nog te horen) hun vaart naar Engeland te vervolgen. De andere groep was meer beperkt en geselecteerd om zich te bekwamen als telegrafist op de zeevaartschool in Göteborg. Dit met het oog op een mogelijke inzet als agent in ons bezette vaderland.

Na deze aankondiging zullen boven bedoelde leden wellicht weinig moeite meer hebben om over de drempel van hun schrijfblok heen te klauteren en nog een aantal sappige ervaringen op te halen en neer te schrijven. Ook niet-Zwedengangers zullen er met belangstelling naar uitzien

Coen Kleiverda
Roden.

Voor vele Engelandvaarders een bekende naam. De naam van een man die jarenlang als President van de Officiers-mess in de Frederikkazerne in Den Haag, gastheer was van de *eerste vrijdag van de maand borrel* van Engelandvaarders. Tweemaal was hij gastheer van een jaarlijkse reünie. Anthonijsz werd door zijn functie, en door de wijze waarop hij deze vervulde, een echte vriend van Engelandvaarders. Hij kende ze allemaal de Engelandvaarders die regelmatig op die *eerste vrijdag van de maand borrel* kwamen.

Ook het bestuur van ons Genootschap kon immer op zijn medewerking rekenen wanneer er ruimte nodig was om bestuursvergaderingen te houden.

Mess-President, Luitenant Kolonel Anthonijsz heeft een punt gezet achter zijn militaire loopbaan en nam op vrijdag 23 december 1988 afscheid.

Vele sterren, waaronder die van de Voorzitter van de Verenigde Chefs van Staven, Generaals, Vlagofficieren van de Koninklijke Marine, collega's, hoge departementale vertegenwoordigers en vele vrienden waaronder Engelandvaarders, waren daarbij aanwezig. Onze voorzitter Rudi Hemmes sprak een woord van dank en waardering voor de bijna onbegrensde gastvrijheid en vriendschap die de Engelandvaarders van hem hebben ondervonden.

Een daverende apotheose op dit afscheidsfestijn was wel het binnenmarcheren van het complete tamboer- en trompettercorps van de Huzaren van Boreel, het onderdeel waarvan Anthonijsz zolang het uniform heeft gedragen. Een Mess-President en een afscheid om niet gauw te vergeten !

FMB

ENGELANDVAARDSTER HAALT LANDELIJKE PERS

In het juli 1988 nummer van de SCHAKEL besteedde Coen Kleiverda aandacht aan **Ida Veldhuyzen van Zanten**. Zij was toen 77 jaar geworden en dit was aanleiding om de levensloop van onze mede-Engelandvaardster, onder de titel: "50 jaar Vrouw in de Wolken", op schrift te stellen.

Ter gelegenheid van de uitreiking op 12 januari jl. van het Gouden Insigne van de K.N.V.v.L., voor het 50 jaar onafgebroken brevet-houderschap werden door vele kranten en de televisie, de schijnwerpers gericht op deze bijzondere vrouw.

Het gebeurt maar hoogst zelden dat een Engelandvaarder met zulke grote koppen de landelijke pers haalt.

Met onze felicitaties voor de toekenning van dit bijzondere ere-metaal, laten wij hierna de lezers van de SCHAKEL het resultaat zien van een stukje "koppensnellerij". Wij wensen Ida nog vele "vliegende" jaren toe.

FMB

'Ik wilde reizen en dat kon met vliegen'

**Eerste pilote
met een
'gouden' brevet**

ROTTERDAMS NIEUWSBLAD - 18 februari 1989

Ida L. Veldhuyzen van Zanten (77) uit Emmen is de eerste Nederlandse pilote die vijftig jaar een vliegbrevet heeft. De Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL) heeft haar daarvoor onderscheiden met een gouden ere-insigne met briljant.

Gouden ere-insigne voor mevrouw Ida L. Veldhuyzen van Zanten

'Deze vlieger gaat wel op'

Tijdens de nieuwjaarsreceptie van de KNVvL op 12 januari in Den Haag is voor de eerste maal in de geschiedenis van de vereniging aan een vrouwelijke vlieger het gouden ere-insigne voor vijftig jaar brevethouderschap toegekend. Het was aan mevrouw Ida L. Veldhuyzen van Zanten aan wie door voorzitter J.J. François als dertiende van deze categorie de gouden speld met briljant werd uitgereikt. Met deze onderscheiding schaaft zij zich in de rij van een aantal zeer bekende vliegers in ons land, zoals Wim Owens, Dick Asjes, Frits Philips en Gerd Roeloffzen. Geboren tijdens de jaren van de eerste grote wereldbrand ziet men haar die meer dan zeventig levensjaren toch zeker niet zo af. Zij stapte dan ook nog regelmatig in het vliegtuig en vaak kan men haar in het seizoen in actie zien boven het vliegveld van Hooogeveen bij het opslepen van zweefvliegtuigen.

Mevr. Ida L. Veldhuyzen van Zanten (rechts), die tijdens de receptie van 12 januari ook een felicitatie-telegram kreeg van Z.K.H. Prins Bernhard, ontvangt uit handen van KNVvL-voorzitter J. J. François (links) het bijzonder gouden ere-insigne van de vereniging.

Engelandvaardster vliegt nog

Ida Veldhuyzen
al 50 jaar in
bezit van brevet

ALGEMEEN DAGBLAD - 4 februari 1989

STREEP ER ONDER

Vrijdag 27 januari 1989 was het dan zover. De "twee van Breda", Aus der Fünten en Fisher, werden na een emotionele zitting van de Tweede Kamer, geëgratieerd. Zij werden binnen luttele uren daarna over de grens geschipt.

De emoties in den lande, opgeklopt door de naar sensatie snakkende media, waren de dagen daarvoor hoog opgelaaaid. De Minister van Justitie, Mr. F. Korthals Altes, heeft het niet gemakkelijk gehad, toen hij op grond van de regelen van de rechtsstaat, de vergeldings- en wraakgevoelens van de tegenstanders van de vrijlating moest overtuigen. Negentien zeer achtenswaardige en prominente oud-verzetslieden hadden in een brief aan het kabinet voor de beëindiging van deze reeds veel te lang slepende affaire gepleit. Zij hadden dit gedaan zonder ruggespraak met de organisaties van Voormalig Verzet, waarvan zij deel uit maakten. Hierover waren deze organisaties zeer verstoord. Voldoende zij gezegd met de volgende passage uit een verslag in het Algemeen Dagblad van zaterdag 28 januari jl.: "Een doodstille Tweede Kamer luisterde naar het slotwoord van een aangedane Korthals Altes die begrip vroeg voor de ook voor hem moeilijke afweging en diep respect toonde voor andere opvattingen! Laten wij, zo sprak de minister, onze samenleving ontdoen van het armzalige restje leven dat de twee oorlogsmisdadigers nog rest in plaats van hun symboolfunctie in onze samenleving te laten voortduren en daarmee een onuitroeibare bron van verder verdriet en verdere verdeeldheid."

Maar nu dan ook definitief: "een streep er onder".

FMB

F.N.D.I.R.P.

Dat staat voor: Federation Nationale des Déportés et Internés Résistants et Patriotes. Via de Stichting Samenwerkend Verzet ontvingen wij een verzoek van bovengenoemde organisatie. Deze is bezig aan een historisch onderzoek ten behoeve van een museum over de oorlogsjaren 1939 - 1945, in Boulogne.

Er wordt medewerking gevraagd, ook van Nederlanders, die gedurende de oorlogsjaren in Noord-Frankrijk zijn gearresteerd en gevangengenomen.

Aan diegenen onder onze lezers, die dat is overkomen en de beschikking hebben over verhalen, getuigenissen, documenten of foto's uit die tijd en in die regio, worden verzocht zich in verbinding te stellen met: Roger van Overmeir, 12-G-3 Tour Blériot, 59100, Roubaix - Frankrijk.

FMB

In de Nederlandse media is paspoort een geladen woord. Een ding staat vast: Met ons nieuwe paspoort zal de geschiedenis, zoals hieronder omschreven, zich niet meer kunnen herhalen (als dat nieuwe paspoort er ooit komt). Onze mede-Engelandvaarder **S. Sipkes** zond ons het volgende verhaal over de wederwaardigheden van zijn paspoort in de oorlogsjaren. Wij willen dit verhaal onze lezers niet onthouden.

Januari, 1942. Binnen een week na mijn eerste ontmoeting met een lid van de ondergrondse was ik in Putte op weg naar Zwitserland om vandaar naar Engeland te kunnen gaan.

Met ons vieren werden we "gebriefd" over wat we zouden gaan doen en wat ons te wachten stond. Ons werd onder andere verteld dat we geen Nederlandse papieren mede mochten nemen. Nu had ik mijn paspoort bij mij en meende dat het geen verschil zou uitmaken, in geval ik tegen de lamp zou lopen, of ik nu wel of geen paspoort bij mij had. Daarom besloot ik mijn paspoort niet achter te laten en het mede te nemen. Binnen zesendertig uur waren wij veilig in Zwitserland en kwamen na een week in Genève.

Daar was juist een brief van het Spaanse Gezantschap aangekomen waarin stond dat Nederlandse paspoorten welke in Zwitserland waren uitgegeven niet meer werden geaccepteerd voor een doorreis visum voor Spanje. Ik was blij met mijn eigen paspoort maar nu bleek dat mijn leeftijd in mijn paspoort het voor mij niet mogelijk maakte om hierop een visum te verkrijgen. Heel voorzichtig heb ik daarom de data in mijn paspoort veranderd en op het Spaanse Gezantschap een visum aangevraagd. Een briefje van honderd Zw. Fr. stak verleidelijk er boven uit. De volgende morgen kon ik mijn paspoort afhalen en mijn reis naar Engeland kon beginnen.

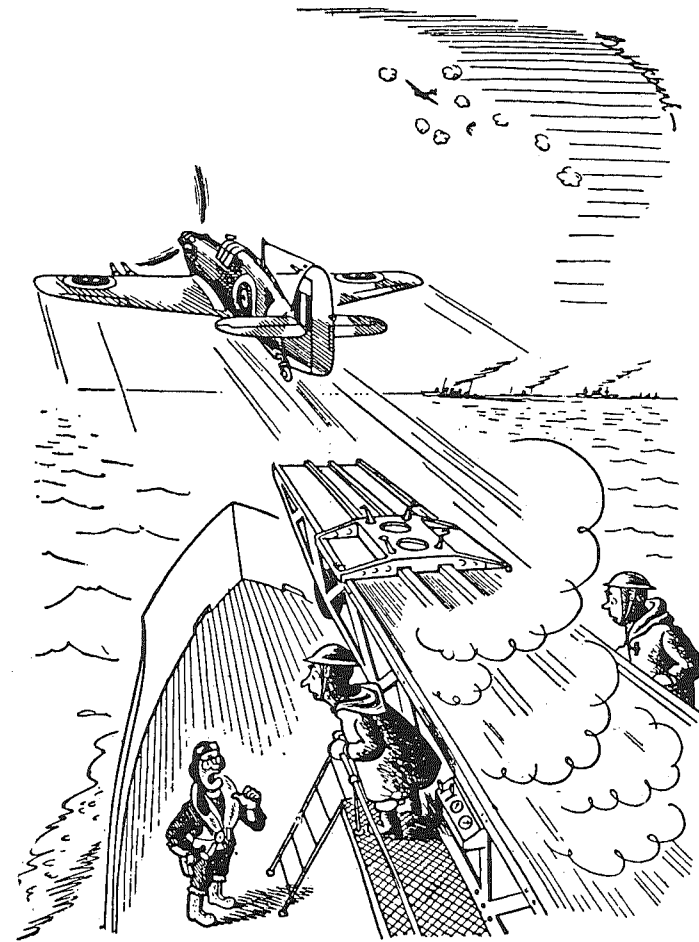
In Engeland aangekomen werd in de Patriotic school mijn paspoort ingenomen omdat ik geen vals paspoort in mijn bezit mocht hebben. Dit vond ik vanzelfsprekend maar wel jammer omdat er zoveel stempels in stonden die ik nodig had gehad om deze reis te maken.

Op 9 mei 1945 kwam ik in Amsterdam aan en ging op 20 mei met mijn vrouw en zoontje per vliegtuig van Gilze Rijen naar Londen. Wij waren waarschijnlijk het eerste geval, maar de Engelsen vonden het niet zo'n goed idee wanneer de Geallieerden hun familie naar Engeland zouden halen. Maar omdat er die dag geen vliegtuig terug naar Nederland ging, werden mijn vrouw en zoontje naar de Patriotic School overgebracht. Zij kwamen na zes dagen vrij met in het paspoort van mijn vrouw een aantekening dat zij zes maanden in de UK mocht blijven zonder betaald of onbetaald werk te verrichten. Toen die zes maanden om waren heb ik haar paspoort naar het Home Office gestuurd met het verzoek om verlenging.

Ongeveer veertien dagen later ontvingen wij een aangetekende brief waarin haar

paspoort met een nieuw stempel voor zes maanden verlenging. En nu komt het: Ook ingesloten was mijn valse paspoort met een stempel dat ik zes maanden in de UK mocht blijven zonder betaald of onbetaald werk te verrichten. Hoe dit mogelijk was zal altijd een raadsel blijven maar voor mij is het een waardevol document.

S. Sipkes
Rijen.

„Stoor je vooral niet aan mij... ik ben maar de piloot.”

(Punch)

Zoals bekend maakt ons Genootschap deel uit van deze Stichting die geacht wordt de spreekbuis te zijn van het Voormalig Verzet. In het stichtingsbestuur hebben twee bestuursleden van het Genootschap zitting, Rudi Hemmes en Sam Timmers Verhoeven. Aan de orde was door een statutenwijziging bij SSV twee tweede voorzitters te benoemen. Dat is dan ook geschied. De voorzitter van SSV, Molthoff kan zich nu gesecondeerd weten van onze voorzitter Rudi Hemmes en van de voorzitter van de COVVS, Joop Wolff. Samen hebben zij de opengevallen plaats van H. Teengs Gerritsen, die om gezondheidsredenen aftrad, ingenomen.

De SSV heeft een zetel gekregen in het bestuur van de "World Veterans Federation-Nederland". Namens SSV is Rudi Hemmes op deze plaats benoemd.

Engelandvaarder A.G.M. Carlier heeft een aantal jaren zijn beste krachten gewijd aan de door de SSV georganiseerde jeugdvoorlichting. Hij heeft deze taak om persoonlijke en gezondheidsredenen neergelegd. De SSV is hem zeer erkentelijk voor de inzet en het enthousiasme waarmee hij zijn werkzaamheden heeft verricht. Zijn taak zal worden overgenomen door een even enthousiaste Gerrit Meelissen.

Er is overleg geweest met het Nationaal Comité 4 en 5 mei, dat sinds het vorig jaar de herdenkingen in Amsterdam organiseert. Dit overleg heeft o.a. geresulteerd in het besluit om in tegenstelling tot de procedure in 1988, de kransleggingen van een aantal organisaties, in het officiële programma op te nemen.

Naar aanleiding van de gebeurtenissen rond de "twee van Breda", de discussies rond de staatspensioen genietende weduwe van de NSB-er Rost van Tonningen, het gegoochel met de herdenkingen op 4 en 5 mei, het gekissebis over de Nederlandse vertegenwoordiging bij de begrafenis van Hirohito en andere stenen des aanstoots heeft de SSV een vierpagina lange verklaring uitgegeven, bedoeld voor de media, waartoe in dit geval ook de SCHAKEL is gerekend. De lengte van het stuk laat niet toe het in extenso op te nemen. Het inkorten van het stuk zou de inhoud ervan geen recht doen. Aan geïnteresseerden bieden wij aan fotocopies ervan te laten maken, en deze, op uitdrukkelijk verzoek daartoe, op te zenden.

FMB

Dit comité heeft ten doel het bevorderen en begeleiden van bezoeken van Geallieerde oorlogsveteranen aan Nederland. Bovendien organiseren zij al jaren achtereensuccesvolle reizen naar Canada en de Verenigde Staten speciaal voor Verzets- en Oudstrijders. Ons werd verzocht de volgende mededeling onder de aandacht van onze lezers te brengen.

Voor het vierde achtereenvolgende jaar organiseert "Silverline Tours" de volgende, Nederlands begeleide, reizen.

A.	6 juni - 21 juni	16-daagse reis naar West-Canada en de Nationale Parken.
B.	26 juli - 12 aug.	18-daagse reis van Halifax (Oost-Canada) naar Ottawa.
C.	5 sept. - 20 sept.	16-daagse reis naar Canada en U.S.A.
(Washington en New York).
D.	26 sept. - 11 okt.	16-daagse Herfstkleurentocht door Canada
(Ontario en Quebec).

De prijzen van fl. 4.000,- tot fl. 4.900,-, op basis van 2-persoons kamer, houden alle kosten in zoals vervoer, maaltijden, hotels, ziekte- en bagageverzekering, luchthavenbelasting etc.

Silverline Tours wordt geleid door het Nederlandse echtpaar Gerry en Maria van der Kley, dat langdurige ervaring heeft in reizen tussen Nederland en Canada en zelf afkomstig is uit de kring van oud(verzets)strijders.

In de jaren 1986-1988 heeft het Comité Thank You Liberators organisatorische medewerking verleend aan deze succesvolle speciaalreizen.

Nu ter gelegenheid van de 45-jarige herdenking van de bevrijding in 1989/1990 weer duizenden Geallieerde bevrijders naar Nederland komen, moet het Comité evenals in 1984/1985 daar weer alle aandacht aan besteden.

Voor bovengenoemde reizen kunt U daarom nu vrijblijvend prospectus aanvragen bij: Wereld Contact Reizen, t.a.v. Mej. Margreet Visser, Hoofdstraat 162 - 164, 3970 BE Driebergen, telefoon 03438-23411.

FMB

Van Engelandvaarder **Han Boschman** uit Ardross in West-Australië, ontvingen wij begin januari een brief gewoon over de dagelijkse gang van zaken aldaar en zijn opinie daarover. Een tijdsbeeld waarvan wij onze lezers deelgenoot willen maken. Voor de kreeftenliefhebbers in dat verre continent: jammer dat "hij" nog zo vlug is gestorven!

"Hier alles bij 't oude, dat wil zeggen, we lijden wat aan stagnatie, 't geen normaal. De bicentennial celebrations zijn achter de rug. Wij hier in de West hebben er een en ander van gezien op de buis, overigens bijzonder weinig van gemerkt. Het is een fuif geweest voornamelijke voor New South Wales en een financiële flop, waar wij ook toe moesten bijdragen.

Wat voor ons van meer direct belang is, is dat Hirohito ziekjes is; de Japanners moeten zich derhalve uit respect en bezorgdheid voor hun Tenno, wat intomen en zich ontzien van frivoliteit en lekkernijen zodat wij dientengevolge de export van kreeft (cray fish) naar Japan tijdelijk kwijt zijn en er hier dus daarvan een surplus is en de prijs gezakt tot ongeveer een derde van de normale. Wat ons betreft mag deze zoon des hemels nog even wachten met te gaan hemelen. Het moet goed gaan in dit land; de (federale) politici hebben zich een salarisverhoging van zesendertig procent toebedacht (er was geen oppositie), de ouderdomspensioenen hebben een lichtsprong gemaakt van \$3,50 per week, en een ijzermijn kan zich een verlies van \$2 miljoen per dag veroorloven zonder over de kop te gaan (door stakingen waar we goed in zijn). En Allan Bond heeft van Gogh's "Irissen" gekocht voor \$67 miljoen!"

Uit bovenstaande blijkt dat niet alleen in Nederland wat te kankeren valt.

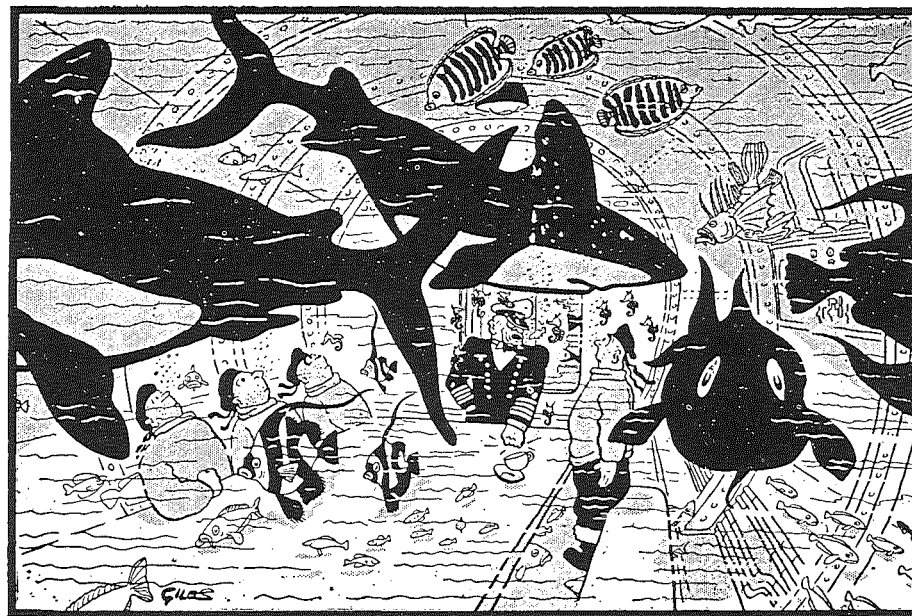
Wij waarderen het wanneer de inhoud van de SCHAKEL reacties oproept bij de lezers. Kleine brokjes persoonlijke herinneringen kunnen op deze wijze voor het nageslacht bewaard blijven. Engelandvaarder **Harrie Wertheim** uit Gormley, Ontario, Canada, was een van de vele passagiers van de Cabo de Bueno Esperanza waarover Frans van Rijn in het oktober 1988 nummer een verhaal deed. "Na aankomst op Curaçao werden we met de Van Kinsbergen op convooiendienst gezonden en landden in Key West, Norfolk, Virginia. Daar werd het luchtafweergeschut van het schip gehaald, geprobeerd en bestudeerd door de Amerikanen. Ik geloof dat het, het nieuwste Oerlikon geschut was. In onze Nederlandse tropenuniformen in Norfolk rondlopende werden wij door een Amerikaanse kapitein aangehouden en opgebracht. Hij kende het uniform niet en dacht dat wij Duitse spionnen waren. Toen een en ander bij de havencommandant was uitgezocht kregen wij een borreltje en mochten we weer naar de stad. In Canada lag ik zes jaar in een hospitaal, dus kwam ik nooit naar Engeland. Gedurende mijn verblijf werd ik vereerd met een bezoekje van H.M. Koningin Wilhelmina."

In het decembernummer van de SCHAKEL kwamen een paar onjuistheden voor. **Van Ardenne** maakte ons attent op een verschrijving in het artikel "Tempsford Airfield". Op pagina 8, tweede alinea moet de juiste aanduiding luiden: Air **chief** Marshall Sir **Lewis** Hodges.

Mevrouw **J. Kien-Faber** deelt ons mede dat haar man, P. J. Kien geen deel uitmaakte van de bemanning van de boot die 23 augustus 1943 vertrok (zie pagina 11, "Zij die het niet haalden"), maar aan boord was van de vlet die begin februari 1943 uitvoer en het evenmin haalde. Mevrouw Kien schrijft dat de andere bemanningsleden van die boot waren: Max Boogaardt, Dolf de Vries, Theo Vrins, Nanning van Foreest, Erik Scheffer, Roel Kruizinga en Wim Werumeus Buning. **Vrins** zou na zijn arrestatie zijn ontsnapt uit het Kamp Vught.

Uit bovenstaande correcties blijkt dat de SCHAKEL door velen nauwkeurig wordt gelezen. De redactie waardeert zulks ten zeerste.

FMB

„Hoe vaak moet ik jullie nog zeggen, dat je in een U-boot het luik sluit voor we duiken!"

(Giles)

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders.
Aanvulling no. 4 per 1 maart 1989 toe te voegen aan de
nieuwe adressenlijst van 15 april 1988.

OVERLEDEN

Groen, G. F. J. A.	Zoetermeer
Linthorst Homan, H. P.	Wapenveld
Roos, M. P.	Den Haag
Schiff, E.	Californië
	U.S.A.
Westerhout, A. M.	Oegstgeest
Wilderink, F. J.	Middelburg

TOEGETREDEN

Kadt, S. R. de	"Oud Woestduin", Vogelenzangseweg 41b	2114 BB	Vogelenzang
Zweeden, M. H. van	Paremaroad 81, Paremata		Wellington
			Nieuw Zeeland

VERHUISD

Barten, J. P.	Schelkensven 38	6085 DG	Horn
Broek, J. A. ten	Les Terrasses B, Chemin des Rueyres,		Belmont
			sur/Lausanne
			Zwitserland
Dalmeijer, W. H. M.	Wim Sonneveldstraat 9	6708 NA	Wageningen
Draaijer, J.	Kasteel Strijenerf 52	5037 TV	Tilburg
Friedhoff, H.	Kingston road 113	OX2 6RN	Oxford
			Verenigd Koninkrijk
Jansen, J. M.	Postbus 60	3780 BB	Voorthuizen
Keyl, R.	Johnsonstreet 861	K7L 2B7	Kingston (Ont)
			Canada
Spoke, C.	RR1, Site 123 C48, Qualicum Beach	VOR 2TO	(BC) Canada
Wijnen, A. M. J.	Weissenbruchlaan 62	3054 LP	Rotterdam

NAAMSWIJZIGING

Cohen, I. wordt Coenman, I.

CORRECTIES

Faber, E. D. W.	Annesbrookdrive 254, Tahunanui		Nelson
			Nieuw Zeeland
Meijer, B. H.	Hoofdstraat 330	2171 BT	Sassenheim

Wie kan ons helpen aan het adres van ondergenoemde Engelandvaarders ?

Binnenkamp, D. C.
Hazelzet, G. A. M.
Kuypers, A. R. J.
Lemmens, V. C.
Ramondt, D. J. K. M.
Vollaerts, M. A. J.

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes
Hanedoesstraat 57
2597 XD 's-Gravenhage
Tel. 070-2404 47